

VERENIGING  
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

GEVESTIGD TE 's-GRAVENHAGE

Secretariaat: Buitenrustplein 21 - VOORBURG

Wekelijks Verslag van de Vrijdagavond-Bijeenkomsten in De Ruyterstraat 41, 's-Gravenhage

VOOR ABONNEMENTEN: AFD. PUBLICATIES: HENGELOLAAN 271, 's-GRAVENHAGE

nummer 45

11 j u l i 1958

tweede jaargang

nadruk verboden

x in de kantlijn betreft de vraag  
- " " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden,

Aan het begin van deze bijeenkomst moet ik U erop wijzen, dat de sprekers dezer Orde niet alwetend, of onfeilbaar zijn. Wij hopen, dat U zelfstandig na zult denken over hetgeen wordt gebracht.

In het komende jaar zullen wij ons o.m. bezig gaan houden met de achtergronden van de godsdienst, gezien vanuit de oudheid. Daarom heb ik heden als onderwerp gekozen:

HET WONDERLIJKE SPEL VAN DE TIJD

=====

Natuurlijk kan men trachten het verschijnsel meer technisch te definiëren. Dan stelt men, dat het een beweging in de ruimte is, waaruit voor de mens het verschijnsel "tijd" ontstaat. Dit verschijnsel is verder gereleerd met de verhoudingen tussen massa en snelheid in lineair verband. Wanneer ik echter over die tijd zo technisch zou moeten gaan spreken, dan zou ik U niet kunnen wijzen op de eigenaardige verschijnselen, die binnen de tijd optreden i.v.m. de mensheid.

In de loop der tijden bestaan er voor de mensheid altijd hoogtepunten. Ik denk hier b.v. aan de grote beschavingen: De bloeitijd van het eerste Atlantis; de bloei der grote steden als Ur, dat door zijn handel een tijdlang de hele bekende wereld omvatte. Ik denk hierbij aan de wonderlijke kultuur van het oude China, als aan Griekenland en Rome.

Wanneer wij n.l. het verschijnsel op zich gaan bezien, blijkt, dat er tussen al deze dingen een zeker verband bestaat: in de tijd herhalen zich de feiten. Niet volkomen gelijk en niet geheel herkenbaar tijdens het gebeuren, of aan de hand van de geschiedenis geheel prediktabel. Toch is de overeenkomst groot genoeg om hieraan een ogenblik onze aandacht te wijden.

Wanneer een grote beschaving op gaat komen, hebben wij te maken met pioniers. Grootheid wordt geboren uit enkelingen, zoals eens het volk der Joden zijn bestaan en overleveringen had te danken aan de pionier Abraham, die een reis maakte door een groot deel van de toen bekende wereld en zich vestigde, ver van het land zijner geboorte.

Het is altijd weer het trekken van mensen en volkeren, dat vernieuwing bracht. Uit hun strijd en streven komen de beschavingen van het nageslacht dan voort.

In Atlantis werd de beschaving gevormd dooreigenaardige invloeden van de geest, maar ook wel degelijk door een wisselwerking met de nog aan instinkten en leiding van groepsgeesten gebonden wezens aan de vastelanden.

In latere tijden, b.v. in Ur, blijkt, dat het vaak vreemdelingen, trekkende avonturiers en handelslieden zijn, die de grootheid gevan aan de stad-staten.

Ook in het Oude China groeit de ware kultuur juist, wanneer aan vallen van buiten het volk bedreigen en vreemde, barbaarse volkeren het rijk overheersen om daar hun diktatuur te stichten. Hierdoor wordt klaarblijkelijk een nieuwe stimulans geschapen, die het volk wakker schudt en het een nieuwe denkwijze doet aanvaarden. Eerst door de vernieuwing is het mogelijk, dat alles mooier en beter wordt.

In Griekenland zien wij de beschaving geboren worden uit de strijd van kleine stammen en staten, die in het begin zich vooral verzetten tegen de invloed der Kretenzers.

Later gaat de strijd voort in een zoeken naar invloed door de handelssteden, o.m. in het machtige Egypte, strijdende hier met de invloeden van Assyrië en Babylon. Eerst hieruit ontstaat de later zo geroemde en gekende griekse beschaving.

Terwijl deze beschaving ternauwernood haar hoogtepunt bereikt, begint reeds een nieuwe strijd, waaruit Rome geboren zal worden, dat zijn bestaan dankt voornamelijk aan de rovers uit het gebied der Apenijnen. Zij komen naar de vlakte, vormen roversgemeenschappen en steden, beginnen gezag uit te oefenen. Wreed en roekeloos herbouwen zij de oude steden, ternauwernood nog oude beschavingen sparende.

Altijd weer is in de tijd de impuls van de vernieuwing te vinden. De tijd van de pioniers. Zeker kan het nieuwe niet altijd zichzelf bevestigen. Gaat het echter ten onder, dan betekent dit meestal teruggang, of ondergang voor alle gebieden, die in de mogelijke vernieuwing betrokken zouden zijn geweest.

Aan de andere kant zien wij ook de impulsen van ondergang. Op het ogenblik, dat Ur zich gedraagt als een machtig rijk, begint de ondergang. Wanneer China op het hoogtepunt van zijn beschaving staat, begint weer de ondergang. Wanneer het wetten kent, die alle fasen van 't levensregeld hebben en de dichters zingen over de grootheid des keizers, begint een ondergang, die eerst door de Mandsjoe gestuit zal worden.

Een dergelijke ontwikkeling vinden wij in Rome, in Griekenland, in alle beschavingen, die in oost of west ooit hebben bestaan.

De typische verschijnselen van deze dreigende ondergang zou ik U vanavond iets nader willen beschrijven:

De pioniers van een vernieuwing zijn meestal de jongeren, de jeugd. Zij zijn vaak bandeloos, wreed, egoïstisch en hard. Zij denken meestal niet na over recht en onrecht, maar trachten slechts aan eigen denkbeelden en wensen tegemoet te komen. Zij verzetten zich tegen de wetten en doen nieuwe tijden geboren worden, maar niet altijd zijn dat tijden van kracht en groei.

Wanneer wij ons afvragen, wie in Griekenland het eerste meer betekenis toekende aan filosofen, dan aan handel en meer invloed aan geslacht dan aan krijgsmanschap, wanneer wij vragen, wie in Rome het eerst weelde en genot boven eer stelde, dan was dat zeer zeker ook de jeugd. Juist hieruit werd de ondergang van deze rijken geboren.

Het was de jeugd, die allereerst greep naar de eisen van de groep, in tegenstelling met het individueel streven.

De jeugd is altijd in verzet geweest. Zolang de jeugd zal blijven bestaan als een eigen groep, bestendig in strijd met de ouderen, zoeken de naar een eigen doel, zal de tijd een zegen voor de wereld betekenen, een bewustwording, die is opgebouwd uit opgang en ondergang.

Zolang deze tegenstelling blijft bestaan, kan elke dag voor elke mens een nieuwe stap vooruit op het geestelijke pad betekenen, een nieuwe bewustwording. Op het ogenblik, dat alle persoonlijk initiatief gedood wordt en de jeugd wordt gedwongen in het keurslijf van gedachten der ouderen, dat op de duur - eeuwen oud misschien reeds - de enige waarheid wordt genoemd, valt de wereld. Dan sterven alle beschavingen en blijft de ledige huls der gebruiken nog voor een korte tijd als een spot de onmachtige mens honen.

Voorbeeld: In de tijd, dat China zijn steeds groter wordende beschaving zag calcifiëren tot een levende dood, waren er roversbenden, waaraan vooral vele jongeren van goede huize deel hadden. Dezen trokken plundrende door het land, baarden helden, maar gingen uiteindelijk ten onder, doordat de massa het werkelijke begrip en streven naar vrijheid al snel doodde, latende slechts de zucht naar bezit en genot.

In Ur waren de gelagen, die de zonen der rijke handelaren en avontuurlijke kapiteins zo groot en wreed, dat door de gemeenschap hier tegen maatregelen moesten worden genomen. De jeugd, geen redenen meer kennende tot streven, of werken, liet zich in een lusteloos voortzetten der bestaande gebruiken dringen. Toen de ouderen stierven was het met de roem der stad ook haast gedaan.

Toen in Griekenland een hoogtepunt van denken werd bereikt, terwijl de handelaren van Sparta, zowel als Athene een heerschappij hadden bereikt en macht vonden in de statenbond, liepen in Athene de geparfumeerde jongeren simperende langs de straten, het woord meer schattende dan de daad en het genot bovenal. De sport, geboorte en wreedheid zonder doel tegen de naaste, hadden 't krijgsmanschap in Sparta verdrongen.

Toen Rome zijn burgers, vooral de jongeren, van zijn grootheid overtuigd had, trokken de jongeren - soms aangevoerd door de ceasaren - gemaskerd door de straten om minderen te beledigen, te roven, te verkrachten en te moorden. Het was daaraan, dat de ware macht van Rome stierf, ondanks de vreemde troepen, die nog veroverden.

Dergelijke verschijnselen zijn eenvoudig te verklaren: Wanneer in de vloed van de tijd een verstarring dreigt te ontstaan binnen hen, die aan haar gebonden zijn, ontstaan spanningen, die niet te dragen zijn.

De tijd is een beweging. Deze beweging der tijd brengt de daarin berustende kracht over op al, wat zich binnen de stroom der momenten bevindt. Wanneer nu de mogelijkheid om zich aan de tijdstroom aan te passen, verloren gaat door een verstarren van gewoonten en gebruiken, zal de kracht, die de tijd in de mensen en rassen legt, geen uitweg meer vinden. Dan gebruikt men deze krachten, haast tegen wil en dank, om het oude ad absurdum uit te breiden. Het individu heeft echter geen binding meer aan het geheel, waar de werkelijke beïnvloedingen reeds geheel anders liggen, dan de uiterlijke mogelijkheden aangeven.

Gevolg: zelfzucht, egoïsme. De jeugd heeft geen mogelijkheden meer om in nieuwe bereikingen haar krachten af te reageren. Zij moet in verzet komen, of verstikken onder de druk, die de tijd in haar doet ontstaan. Indien zij niet in staat is voor zichzelf iets nieuws te bereiken, zal zij daarom in ieder geval toch trachten te vernietigen, wat de ouden opbouwen.

Zo is het altijd geweest, zo zal het wel altijd zijn. Of die strijd nu wordt uitgevochten als in Atlantis met magie, of als in Griekenland en Rome door perversiteiten, die de oude waarden ontkennen; de giftbeker en het sluikse geweld, maakt weinig uit.

De noodzaak tot strijd is er, de strijd zal uitgevochten worden.

Wanneer wij dit alleen stoffelijk bezien, kunnen wij hier de spiraal der gebeurtenissen in erkennen. Wij zullen ons dan af gaan vragen, waar dit toe zal voeren, zonder een aanvaardbaar antwoord te kunnen vinden. Indien wij ons de moeite getroosten om het geheel uit meer geestelijk standpunt te bezien, dan toont het vreemde spel der tijd ons geheel andere aspecten: het geheel der stoffelijke mogelijkheden is inhaerent aan de tijd.

Alle mogelijke ontwikkelingen in de stof worden door het verlopen van tijd bepaald. Het is klaarblijkelijk niet mogelijk hieraan geheel te ontkomen.

Wanneer de geest in het stoffelijke neerdalende leert onzelfzuchtig te streven, blijkt n.l., dat de ene periode van bloei bijna onmiddellijk kan worden gevolgd door een andere, nog grotere periode van bloei. Er is geen absolute ondergang noodzakelijk, zoals eens het religieuze geweld der ~~Reformatie~~ <sup>Reformatie</sup> eerst een godsdienstig reveil bracht, maar haast onmiddellijk na zijn eerste periode van teruggang kunstenaars geboren deed worden.

Uit de starheid van het woord, de wrede strijd tegen de paap, of de ketter, kwam muziek voort, die nu nog velen schoonheid schenkt; ontstonden schilderijen, die in hun schoonheid niet alleen een beeld geven van de late middeleeuwen, maar ook van het rijke gedachteleven en de welvaart dier tijden.

De geest kan overwinnen, wanneer zij ook in de stof bewust en voortdurend actief blijft. Als geest ben je niet geheel aan deze vreemde tijd gebonden. Al ken je zelf een relatieve tijd, dat, wat de mensheid een "leven" noemt, is voor de geest toch in feite maar een bijkomstigheid.

U bent voor een ogenblik in de tijd gevangen, inderdaad. Maar 't is een gevangenschap, die niet meer betekent dan het gebonden zijn van een kind, dat een ogenblik - zijn centje in de hand - op het platform van een draaimolen stijgt om zich in de werveling der carroussel te vermijden op een houten paard, of in een hevig schommelend schuitje. De bel gaat, de muziek speelt. Je verheugt je, of je voelt je angstig en voor je het weet, is de rit alweer afgelopen.

Op het ogenblik, dat het geheel wervelt, lijkt je dit misschien zeer belangrijk. In de suizelende draaiing zie je niet precies meer, wat er rond je bestaat. Je gedachten gaan misschien over wijde vlakten, maar je jaagt rond, steeds maar weer dezelfde bekrompen cirkel.

Dat is geestelijk gezien Uw beleven van tijd. Die tijd is stoffelijk, redelijk. Zij is een uiting van het mechanisme, dat heel het Al als een wet zijn bewegingen oplegt, die dan ook zich uit in alle materie, van het kleinste tot het grootste.

Maar daar buiten die draaiingen van de carroussel der tijd staan de werkelijkheden van het geestelijke leven. Daar ligt de wereld van de geest. Wie, rondgewerveld door de molen van het leven, eindelijk af moet stappen, zal misschien even moeten zoeken, even moeten gewinnen. Maar dan staat hij weer in zijn oude wereld, die zeker niet alleen maar een kermis vol van klatergoud is, of een razend cirkus, vol van steeds maar afwisselende attracties, nieuw en toch oud en vervelend. Het is eerder een wereld, waarin het leven alleen maar een rumoerige plaats betekent en waar verder de wouden, de bergen en de vredige valleien van gedachten wachten op een ieder, die in deze wereld van geest zichzelf wil zijn.

Voor ons in de geest is het dan ook zeer belangrijk, hoe wij de tijd benaderen. Belangrijker wordt het nog, wanneer wij eenmaal aan deze stoffelijke maatstaf van beweging gebonden zijn, hoe wij ze beleven.

Je kunt natuurlijk gaan denken, dat het dan weinig uitmaakt, wat je doet in dat leven, "want het is toch zo voorbij." Dat is niet waar. De manier, waarop je geloofd hebt, bepaalt, hoe bewust je zult zijn, wanneer je zo dadelijk weer in je eigen werkelijkheid komt.

Soms is het, of de tijd je in de stof betovert. Aan de ene kant brengt zij je de joelende lachende vreugde, de uitbundigheid, die behoort bij een avontuurlijk spel vol van ervaringen, aan de andere kant brengt zij je ook de diepe afgronden van leed, de tunnels van duister beleven, waardoor je heen moet.

Dan is het, of er over de carroussel van het leven een kap slaat, die voor een ogenblik het licht weg neemt. Denk je, dat dit de enige werkelijkheid is, dan ben je gebonden aan de tijd.

Deze stoffelijke wetten, de mechanische beweging der stof, geboren uit Goddelijke krachten, regeert dan de geest. Dan is er geen enkele mogelijkheid meer om vrij te komen. Dan blijft de tijd voor jou steeds maar voort bestaan.

Zoals soms, wanneer je uit een carroussel stapt, de wereld nog een ogenblik langer rond schijnt te blijven wervelen en je voeten je niet meer kunnen dragen. Zo wankel je dan als bedronken door de geestelijke wereld, niet wetende, waar je bent, niet herkenkende al, wat er rond je aanwezig is om in het werkelijke leven samen met je verder te gaan.

Zover het de geest betreft, is de tijd een deel van de begoocheling, de waan. Juist omdat de geest soms dit spel mee moet spelen, ook al is het alleen maar om even uit de sleur, de gezapige rust van haar eigen wereld los te komen, omdat er ook voor haar, in haar geestelijke wereld, een persoonlijke vooruitgang en ontwikkeling moet zijn, is het wel zaaks, dat wij het vreemde spel van de tijd goed leren begrijpen.

Wij hebben een geloof nodig, zeggen wij in de stof. Waar is dit zeker. Want wat men in de wereld geloof noemt, is in feite niets anders dan het weten om degenen, die staan te wachten, tot je weer uit de wervelende attractie zult stappen, die "wereld" heet, om het pad met hen verder te gaan.

In de wereld zegt men, dat je moet vertrouwen op God. In de geest zou men beter zeggen, dat je moet kunnen begrijpen, dat alles, wat je in een enkele wereld, of sfeer, doormaakt, beperkt is en klein. Men zegt in de wereld, dat je de tijd goed moet gebruiken. De geest zegt eerder, dat je uit de tijd voor jezelf bewustzijn zult moeten putten, onverschillig hoe, want de tijd blijft zichzelf gelijk. Alleen de mensen veranderen iets, het bewustzijn uit zich in enigszins andere vormen.

Ik zou ook kunnen spreken over deze tijd met zijn ontspoorde jeugd, die zich ook nu aan uitspattingen te buiten dreigt te gaan. Gelukkig is dit voor heden nog slechts een beginfase, die nog niet een uiteindelijke ondergang behoeft te betekenen.

Ik vraag mij af, waarom de mens, die toch leeft en streeft voor een groter bewustzijn, zo zelden de ware betekenis van zijn stoffelijk bestaan wil aanvaarden. Want de waarheid zal immers veel leed bannen, vele ervaringen mogelijk maken in groter vrijheid.

De banden, die in de stof soms schijnen te breken, kunnen immers niet verbroken worden, indien zij berusten op een eerlijke eenheid in denken en streven, een liefde, die niet slechts voor zich vraagt. Dat is een begoocheling door de razende beweging, je opgedrongen door de opeenvolging van onvolmaakt gebeuren.

Bezit, of het niet bezitten, zijn al evenzeer waan. Je kunt niet werkelijk bezitten. Het is alleen maar een verschijnsel van de jachtende tijd. Je kunt niet werkelijk en blijvend gewinnen en verliezen in de stof.

Dat is alleen mogelijk in de geest, zelfs dan is het verlies er eerder een van een bewustzijn, dan van werkelijke waarden, die in je wezen schuilen. Laat de mens dan verstandig zijn en zich deze regelen, ook terwijl hij nog in de stof bestaan en leven moet, goed voor ogen stellen.

Niet onze taak is het in geest of stof, vooruitgang te stuiten. Het is noch ons recht noch onze plicht om anderen bepaalde wetten op te leggen. Alles, wat wij in de stof beleven, moeten wij trachten over te brengen in een begrip van geestelijke betekenis. Niets mogen wij in feite alleen uit stoffelijk standpunt bezien. Wij moeten weten, dat noch voor ons noch voor iemand anders ondergang werkelijk mogelijk is. Alleen het bewustzijn bepaalt voortbestaan. Wat was, kan niet teniet gaan.

Wanneer U zich dit stoffelijk realiseert, zal de tijd niet meer zo wreed zijn spel met U kunnen spelen. Dan zal veel, van hetgeen gij thans verlangt, of schuwt, voor U onbelangrijk worden. Dan zal hij U misschien vrij kunnen maken van deze voortdurende reeks van gebeurtenissen met zijn waan van opgang en ondergang, die juist vanuit het verschijnsel der tijd de mensheid zo vaak beheerst nu.

Bovendien zult gij juist zo leren het meest kostbare, wat het stoffelijke leven U te bieden heeft: de ervaring, te accepteren.

Indien gij dit doet, is het vreemde spel der tijd U een sleutel geworden tot nieuw bewustzijn en nieuwe vreugde. Indien gij echter meent alleen vanuit de stof te moeten oordelen, of U in de eerste plaats steeds weer vastklampt aan hetgeen U hier in deze wereld overkomt, dan is het gevaar zeer groot, dat gij als een slaaf gebonden zult zijn aan het automatische voortgaan der stoffelijke beweging, waarvan gij als geest nooit de werkelijke zin zult kunnen beseffen, vóór gij de voleinding kent.

God heeft ook de tijd geschapen, zo goed als Hij U schiep en alle werelden en sferen. Maar Hij heeft deze niet geschapen, opdat gij U zelf daarin zoudt verliezen. Kijk in het boek Genesis. Daarin zoudt gij kunnen lezen, dat God de mens het eeuwige leven heeft toegedacht. Hij kan dit besluit niet terug nemen, want Hij is volmaakt en Zichzelf gelijk steeds.

Zo zijt gij eeuwig, allen. Al het andere is verschijnsel, dat U bedriegt. Beseef dit en breng het verschijnsel terug naar de plaats, die het werkelijk in leven en bestaan in dient te nemen: een middel tot bewustwording. Een beperking misschien ook soms. Maar iets, wat altijd kan worden overwonnen, terug kan worden gebracht tot ware verhoudingen, wanneer wij ons beroepen op de geest. Eerst dan zult gij waarlijk in vrijheid kunnen leven en zal de eeuwigheid Uw deel zijn, zelfs in de beperkingen van de stof.

Nu geef ik het woord over aan de tweede spreker.

Goeden avond.

-o-o-o-o-o-

Goeden avond, vrienden,

Wat zal Uw onderwerp zijn?

STREVEN NAAR BEWUSTWORDING

=====

Wanneer wij spreken over bewustwording, weten wij lang niet allen, wat dit werkelijk inhoudt. Bewust worden: iets leren kennen; iets ondergaan, iets waar leren nemen. Er zijn synoniemen en begrippen genoeg te vinden. Maar wat is bewustwording?

Om dat te kunnen begrijpen, moeten wij eerst weten, wat wij eigenlijk zijn. Wanneer je nu als mens in de wereld staat, of als geest binnen een enkele sfeer leeft, besef je meestal niet, hoe groot je eigenlijk wel bent, hoeveel gaven er binnen je besloten liggen. Dan besef je ook niet, dat je eigenlijk in alle werelden tegelijk leeft. Je bent je daarvan niet bewust; je kunt dit voor jezelf niet konstateren.

Je bent geschapen als een integrerend deel van het heelal, van de kosmos. Er is geen enkele beperking mogelijk in ons zijn. In feite is onze hele bewustwording terug te brengen tot een jezelf beter leren kennen. Hoe beter je jezelf leert kennen, hoe groter je bewustwording, hoe intenser en omvattender je bewustzijn.

Nu hebben wij het vage begrip bewustwording al tot iets duidelijker terug gebracht. Want wij zullen nu niet meer gaan zeggen: streven naar bewustwording, maar eerder: streven naar een werkelijk kennen van het eigen Ik.

Meestal hebben wij er wel een idee van, dat wij zo en zo zullen zijn en meestal slaan wij de plank dan aardig mis. Dat kan niemand ons kwalijk nemen, want degenen, die daar terecht kritiek op zouden kunnen uitoefenen, zijn daar boven verheven. En de critici zelf slaan meestal de plank al even ernstig mis. Wij bedriegen meestal onszelf. Wij willen ons zelf altijd beter, eerlijker, redelijker, machtiger en mooier zien, dan wij in feite zijn.

Wanneer wij ons streven naar bewustwording nu eens beginnen met onszelf deze illusie een beetje te ontnemen. Laat ons trachten in te zien, wat ons leven eigenlijk werkelijk betekent. Vraag U dan eerst af, wat U eigenlijk wilt en waarom.

Ja, zegt dan iemand. Ik wil zo graag anderen leren helpen.... Erg mooi natuurlijk, maar ga nu eerst eens even na, in hoeverre dit helpen in de eerste plaats voor U een zelfvoldoening betekent, in hoeverre het alleen om de ander gaat, ongeacht, wat dit helpen voor Uzelf betekenen zal.

Men zegt wel: Ik zou graag rijk willen zijn, dan zou ik tenminste een ieder, die arm is, kunnen helpen..... Maar gaat het in deze droom nu in de eerste plaats om het helpen van die anderen, of spreekt het feit, dat die rijkheid U boven anderen zo verheft, een aardig woordje mee?

Klachten al precies hetzelfde: Ik sta zo alleen in de wereld. Staat U nu werkelijk zo alleen in de wereld, of komt die eenzaamheid alleen voort uit het feit, dat U alles, wat de wereld rond U als mogelijkheden geeft, of toont, niet meer wenst te aanvaarden?

Ik ben zo arm.... Ja, heeft U dan werkelijk helemaal niets? Of kijkt U teveel naar anderen en weigert U te erkennen, wat U zelf alles nog heeft?

Zo kunnen wij door gaan. Die vragen zijn, wanneer zij eerlijk beantwoord moeten worden, voor de meeste mensen een beetje onplezierig. Toch vormt het erkennen, dat hieruit geboren kan worden, een eerste en belangrijke stap op het terrein van actieve geestelijke bewustwording. Pas, wanneer je begrijpen kunt, waarom je de dingen doet, waarom je zekere bestrevingen en verlangens kent, kun je ook een idee krijgen van hetgeen je zou moeten doen, om ook volgens het beste innerlijke weten steeds goed te handelen.

Het blijkt dan meestal wel, dat goed en kwaad heel andere waarden worden, dan de wereld meende vast te moeten leggen.

Dat aanvaarden wij. Wij moeten in ons streven naar bewustwording allereerst onszelf leren kennen. Het is onbelangrijk te weten, wat wij volgens de wereld zouden moeten zijn, of zouden moeten worden, volgens een meer algemeen ideaal. Wij moeten begrijpen, wat wij zijn en hoe wij, eerblijvende t.o.v. onszelf, daarin evt. een verbetering zouden kunnen brengen. / lijk

In feite betekent dus streven naar bewustwording eerlijk jezelf trachten te zijn. Maar evenmin als je het bedrog t.o. jezelf blijft handhaven, zul je je dan nog laten bekoren door de wereld om je heen. Je gaat proberen de waarheid in de mensen te zien en de waarheid in de natuur. Ook dat is niet altijd prettig: je komt vaak tot de konklusie, dat b.v. het lieve poesje in feite toch maar een verscheurend dier blijft, al is het ook nog zo lief en speels.

Je ontdekt, dat die uitermate hoffelijke en vriendelijke man in feite alleen maar een egoïst is en de mens, die U het geloof zo wonder-schoon predikt, vaak zelf meent, dat hij onvolledige waarheid, of slechts leugens vertelt.

Het is niet leuk deze dingen te ervaren. Maar eerst hierdoor krijgen wij een besef van onze eigen mogelijkheden binnen dit milieu. Je kunt natuurlijk ook een huisje van kaarten bouwen, maar dat stort toch in elkaar bij de eerste werkelijke beroering. Wanneer je stevig wilt bouwen - van stenen b.v. -, dan zul je hard moeten werken en vaak je handen vuil moeten maken. Je zult zelfs eerst de grond uit moeten graven om fundamenten te leggen. Eerst dan kun je werkelijk goed bouwen.

Geestelijk is het al precies hetzelfde. Om tot een werkelijk en blijvende bewustwording te komen, zul je ook eerst moeten excaveren, uitgraven in jezelf, opdat de daarin liggende oppervlakkige feiten en de onwaarheid terzijde kunnen worden geworpen. Eerst dan ga je met de bouwstenen der waarheid, de werkelijke en eerlijk erkende feiten, verder werken.

Je ontdekt al gauw, dat er buiten het gekende - b.v. het stoffelijke - nog andere invloeden zijn.

Bewustwording is in feite alleen maar een reeks van ontdekkingen, die je omtrent jezelf doet. Tot op dit ogenblik heb je misschien de geesten wel geaccepteerd, met hen gesproken in het stilste van de nacht, of op een séance. Maar zij zijn geen deel van jezelf geworden, noch de feiten, die zij brengen. Hier ben je altijd aan de buitenkant blijven staan.

Al kun je die krachten niet geheel overzien zelf, je kunt wel begrijpen, dat en hoe die krachten in je eigen leven en denken ingrijpen. Je leert beseffen, dat er in feite geen sprake is van enkel op zich staande openbaringen, maar dat deze krachten je in al je streven en denken binnen wereld en feer voortdurend beïnvloeden, helpen, remmen, kortom, trachten je het leven zo moeilijk te maken, dat het volgen van de gemakkelijkste weg betekent: een aanvaarden van het pad, dat deze geestelijke invloeden voor je open believen te laten.

Ben je zover, dan zul je al heel gauw merken, dat een groot deel van deze krachten en invloeden geheel niet past bij al, wat je jezelf als goed, of aanvaardbaar, voorstelt. Dan begin je de eerste worsteling om jezelf te kunnen zijn. Bewustwording is dus ook een strijd.

Zolang als je door anderen geleefd wordt, kun je zelf niet, of slechts weinig verder komen. Je leven heeft dan maar weinig inhoud; ook erken je veel minder werkelijke verantwoordelijkheden.

Geef je je geheel over aan deze drijvende krachten, dan ben je uiteindelijk niet veel meer dan een zombie, een marionet.

Wel  
van  
om  
maar  
kan me  
dit  
algemeen  
stellen?

Is dat nu  
of aan het  
breken  
te krijgen?

Wanneer je begint voor jezelf te leven, moet je al direkt beginnen tegen allerlei gevoelsinvloeden te strijden. Je kent immers vele gevoelens, waarvan je zelf wel aanvoelt, dat dit niet bij je past. Dat dit je belemmert omgeheel jezelf te zijn. Je zult misschien vele konventies terzijde moeten stellen, omdat je bemerkt, dat deze je belet ten eerlijk en oprecht naar grotere geestelijke waarden te streven.

Ook zul je vaak bemerken, dat op zich goed zijnde geestelijke invloeden en impulsen tijdelijk terzijde moeten worden gezet, voor korte tijd moet worden overwonnen, om inderdaad geheel vanuit je zelf het goede - zoals jij dit volgens beste weten en kennen ziet - geheel te kunnen beloven.

Hier tegenover kunnen wij ook meer optimistische gedachten stellen. Want een geestelijke bewustwording, die op een dergelijke manier begint, brengt ongetwijfeld vele onaangename belevingen met zich. De genen, die je vandaag nog als je best vrienden meende te kennen, keren zich opeens tegen je. Datgene, waarop je als een rots meende te kunnen bouwen, lijkt je opeens veel gevaarlijker en misleidender dan drijfzand.

Dit alles is niet belangrijk, wanneer je begrijpt, dat het zoeken naar waarheid op zich, het zoeken naar de essentie van het leven, een bijzondere kracht betekent. Het is een mogelijkheid om steeds meer jezelf te zijn en steeds meer jezelf te zijn en steeds meer jezelf de gaven te realiseren, die de Schepper reeds aan het begin der tijden in je heeft gelegd.

Kom je zover, dan wordt het leven mooieren gemakkelijker. Je zult niet meer zeggen: Wat is die wereld toch wreed.....Je vraagt je bij alle belevingen af: Wat heb ik hieruit geleerd?.....Je bent dan zo blij met al hetgeen je geleerd hebt, dat je het andere terzijde stelt.

Misschien zul je erg treuren over ondergang en verlies in het begin, maar dit duurt slechts tot je je realiseert, dat je je emoties en belangstelling te eenzijdig gebonden hebt, dat je in de hele Schepping behoort, dat je deel bent van het Al.

Dan weet je, dat er paden bestaan, die je niet alleen teruggeven al, wat je verloren hebt, maar je zelfs nog overvloedig geven van hetgeen je niet bezat. Dan begin je te handelen, te zoeken en te streven op een andere manier.

De geestelijke krachten, die in de stof, of de afgesloten sfeer, haast niet tot uiting kwamen, worden je steeds duidelijker. Meer en meer erken je de indrukken en invloeden, die van alle zijden op je af komen als werkelijk deel van je leven. Je wordt misschien op jouw manier helderhorend, of helderziend. Je voelt de geestelijke krachten, wanneer ze je helpen.

Nu eens vaag, dan weer helder beseft je, dat je deel bent van een grotere wereld. Soms versterft dit gevoel weer geheel. Dan meen je, dat je geheel alleen staat. Er zijn ogenblikken, dat je geen stem meer spreekt, geen gedachte meer rijst.

Wanneer je dan gewend was aan een persoonlijke leiding b.v. uit de geest, in de stof b.v. het ervaren en kennen van geestelijke krachten, dan voel je je een beetje ongelukkig. Maar wanneer je dan ook eerlijk voort blijft streven, aanvaardende, wat er nu voor je ontstaat, dan begrijp je al heel snel, dat je in feite niets hebt verloren.

De krachten, die je eerst misschien buiten je meende te erkennen, leven nu in jou. Je hebt ze alleen maar uit jezelf naar voren te brengen om betere resultaten te behalen dan ooit tevoren.

Streef zo goed je kunt, zo intens, als je kunt. Geloof in een almachtige God. Neem je besluiten uit dit geloof, dit aanvaarden van God en je bewustzijn breidt zich uit, het gaat je steeds beter. Ook je eigen wereld is veel groter geworden. Je leert de sferen te erkennen uit jezelf. Wat zoöven nog een meester was, vol van gezag, is je nu een vriend geworden, een strevende geest, die naast je staat, even rijk, even groot als jijzelf.

Dat, wat je eens een wereld van verblindend licht was, waar je zelfs niet heen durfde te schouwen, word je nu een wereld vol van gouden vreugden. Dat, wat je eens het einde en de grens van alle dingen leek, blijkt nu slechts een begin te zijn van grotere, betere werelden, van groter geluk en intenser beleven.

Het is dan vaak moeilijk je te beheersen en niet alleen op deze troost, op dit geluk en deze vreugde af te gaan, maar te weten: Ook nu moet ik nog steeds mijzelf verwerklijken.....Het is vaak moeilijk om niet langs de weg te toeven, in het streven een ogenblik te pauzeren, omdat het je nu zo goed gaat, maar steeds weer actief ervaring op ervaring te blijven stapelen, begrip na begrip verworven.

Streven naar geestelijke bewustwording is niet meer dan steeds jezelf weer te leren kennen, steeds beter en duidelijker te beseffen, wie je bent, wat je betekent, niet in een enkele wereld, maar in alle werelden, in het totaal der Schepping.

Weten moet je, wat je kunt en moogt zijn in de stof, als in de hoogste sferender geest; weten moet je, hoe je te bewegen op het astrale gebied, zowel als hoe een lichtstraal te zijn in de sferen van licht en kleur. Zo moet je verder gaan, tot je eenmaal alle dingen in jezelf hebt verenigd - niet slechts de sferen van licht, maar licht en duister. Niet alleen een weten omtrent de geest, maar omtrent geest en stof. Niet alleen zoekende en kennende geluk, maar geluk en leed.

Alles tezamen, alle mogelijkheden, die in de Schepping bestaan, moeten zich verenigen binnen je wezen. Want eerst uit dit spel van licht en duister, uit deze tegenstellingen, die in jezelf berusten, bouw je de werkelijkheid op, die wij dan kunnen noemen: God geopenbaard in ons wezen....Misschien zouden wij dit beleven nog beter kunnen noemen: Het opgaan in de Schepping, het vrijworden van alle dingen.

Dit is ons dan mogelijk, omdat wij de enige werkelijkheid hebben erkend, die er bestaat: de band, die wij kennen met God Zelf.

Op dit pad der geestelijke bewustwording zullen wij heel vaak moeilijk hebben. Dit is onze schuld vaak: wij eisen teveel. Wij zouden in één slag heel de stof willen verwerpen, terwijl wij in een stof - wereld leven. en dit is onmogelijk.

Wij willen opeens rijzen tot de hoogste sferen, terwijl wij ternauwernood de inhoud kunnen bevatten van de koorzang, die in het zo - merland klinkt. Wij willen vaak te ver grijpen. Dan vallen wij terug, want ons kunnen, ons vermogen is niet groot genoeg.

Indien wij langzaam en gestaag, nooit aarzelend, nooit faalden in het streven, trachten elk ogenblik meer ons van ons Ik bewust te worden, zoals het verbonden is met alle sferen en God Zelf, levende in licht, zowel als duister, zullen wij overal en te allen tijde de voor ons kenbare waarden van het bestaan hebben samengevat in één bewustzijn, in één leven. Dit is nu volgens de Goddelijke wet en wil.

Onze geestelijke bewustwording betekent dan een voorzichtig openbloeien van ons wezen. Ons streven naar geestelijke bewustwording betekent ons dan een volledig worden.

Wanneer je het doel dan eenmaal bereikt hebt, zeggen wij de mensen als troost, komt er een einde aan alle lijden. Meestal zeggen wij er niet bij: dan komt er ook een einde aan alle vreugde, zoals jij die kent. Want zowel lijden als vreugde zijn begoocheling in de vorm, waarin jij ze ondergaat en kent, omdat zij berusten op niet werkelijke toestanden, op onvolledige beelden van hetgeen in het Al werkelijk bestaat.

Geestelijke bewustwording, die voltooid is, is geen vreugde of leed. Het is waarheid en vrede. Het zijn deze waarden, die boven alle dingen staan en meer zijn dan geluk, leed, of welke beperkte waarden dan ook.

x Wanneer je nieuwe krachten in jezelf leert kennen, zijn er ook steeds meer mogelijkheden, omdat er steeds meer in je is, wat je niet begrijpt.  
- Wat is belangrijker? Dat je een klok of horloge bezit? Dat ze de juiste tijd aangeven, of dat je precies weet, hoe ze in elkaar zitten?

Wanneer je naar bewustwording streeft, zul je vooral in het begin vele dingen in jezelf niet kunnen begrijpen. Wanneer je ze konstateert, aanvaard ze en handel volgens de nieuwe realisatie. Later zal je waarschijnlijk duidelijk worden, dat dit, wat je nieuw meende te ontdekken, in feite slechts de verschijningsvorm is van waarden, die je nog niet kent; waarden, die nauwelijks ontwaakt, nog in je wezen verborgen liggen. Het is voor U gemakkelijk om uit te maken, wat U geheel bent en welke waarden er in U werken met de mogelijkheden van de rede, waarover U thans beschikt, als het U zal zijn met Uw huidige kennis even vast te stellen, hoe de kernwaarde van alle dimensies is en in welk verband zij staat tot de drie door U gekende, met nevenbij nog even een verklaring van de reden, waarom die verhoudingen nu juist zo en niet anders bestaan.

Dat kunt U niet. Het is niet noodzakelijk, dat wij precies weten, wat voor waarden er achter de krachten schuilen, die in ons tot uiting komen. Wat wel noodzakelijk is: Wij moeten in en voor onszelf weten, dat de waarde in ons en het gebruik, wat wij er van maken, volgens ons huidige weten, zuiver is en aanvaardbaar. Wij mogen onszelf niet bedriegen door terwille van de bron iets goed te noemen, dat in feite, volgens ons huidige weten, alleen maar een staaltje is van egoïsme enz.

Wij moeten dan volgens ons bestaande weten en bewustzijn steeds weer vaststellen, wat wij in onszelf hebben gevonden. Wanneer wij alles, wat wij in onszelf als mogelijkheid ontdekken, bij elkaar voeren, krijgen wij een beeld, van wat wij zeker niet en wat wij zeker wel kunnen. Dan weten wij ook, in welke richting ons werken en straven mag gaan.

Op deze manier zult U b.v. in de stof die ervaringen door kunnen maken, die voor Uw geest de grootste betekenis hebben. In de geest zullen wij door op een dergelijke wijze te leven en te zoeken uit de omringende sferen, juist datgene op kunnen nemen, wat voor ons wezen op dit ogenblik werkelijk belangrijk is. Hierdoor zullen wij evenwichtiger zijn en dus ook beter in staat zijn een hogere sfeer te aanvaarden en te begrijpen.

x Bij alle scholen hoort men Ken Uzelf. Voor de meesten houdt dit in, in hoeverre je de dingen goed of fout doet. Men blijft steken op het morele vlak. Ik merk al heel weinig van de integratie, die U als essentieel hebt aangestipt, o.m. het beleven op verschillende hoogten en sferen. Volgens U is dit de kern van de mogelijkheden.

- Het vragen. Ben ik geslaagd? Heb ik gefaald?, wijst op een ontleding van buiten de werkelijke persoonlijkheid liggende waarden. Zelfs indien wij deze laatste beperking buiten beschouwing laten, zijn ontleding, dus kennis van onderdelen en erkenning van het geheel dus, twee verschillende dingen. De meeste mensen, die naar zelfkennis streven, zoeken niet naar deze zelfkennis als uitdrukking van een geheel. Het is eerder een pogen eigen relatie tot de wereld, of andere waarden vast te stellen.

Voorbeeld: Een ballet bestaat uit een reeks van bepaalde passen, sprongen, wendingen, samengevoegd in een ritmische sekwentie. Wanneer wij dit technisch gaan ontleden, kunnen wij alle onderdelen erkennen. Het is dan echter vaak zeer moeilijk de werkelijke schoonheid van het ballet te beleven.

Wat ontbreekt hieraan? De band, die alle delen samenvoegt en tot eenheid maakt.

Degenen, die naar zelfkennis streven, begaan heel vaak dezelfde fout: door de aandacht te sterk op de onderdelen van het leven afzonderlijk te richten en niet te trachten zichzelf als een geheel binnen

het geheel der wereld te zien, berooft zichzelf van het erkennen der schoonheid, die gelegen is in de reeksen van feiten en leven.

Hierin zijn alle dingen steeds weer tot een wonderlijk en Goddelijk kunstwerk verenigd. Natuurlijk moet men steeds eerlijk t.o.zich-zelf blijven. Toch is het geheel belangrijker dan de onderdelen.

De verrukking, waarmede iemand het ballet als een godachte, een gebed van beweging ziet, zal de ontledende beschouwer niet kennen.

De hogere sferen, die geopenbaard zijn in het leven zelf, gaan de ontleder meestal voorbij.

x Hoe kan men dit in praktijk brengen?

- God is in alle dingen. Wanneer wij ons sterk bezig houden, met wat wij goed hebben gedaan, of verkeerd, roert onze kritiek meestal niet alleen onszelf. Wij breiden deze uit tot de feiten der Goddelijke Scheping, die m.i. alleen volgens de Goddelijke wil kunnen bestaan en mogelijk zijn.

Wij nemen met het beschouwen der feiten dan ook meestal een verkeerd standpunt in, waar wij de Goddelijke wil en wet buiten beschouwing laten in de feiten en toestanden, die ons omringen. Waar het hoofdzakelijk om gaat, is eerder: ben ik werkelijk eerlijk in mijn streven? Waarom streef ik? Wanneer mijn bedoelen goed is, kan nog heel goed blijken, dat hetgeen ik ~~mijn als~~ eindresultaat van mijn handelingen voorstelde, niet uitkomt. Maar dat is de zaak van de Goddelijke wil. Daar kan ik niets aan doen. Voor mij is het alleen noodzakelijk, dat ik volgens mijn beste weten en kunnen heb gestreefd.

Ik streef er ook niet in de eerste plaats naar te slagen.. Ik tracht slechts mijzelf te zijn, zo goed als ik kan. Wanneer ik zo leef en denk, zal ik volgens de wereld met al zijn gevolgen te veel met de dag bestaan. Wat was, is voorbij. Dat ligt in God besloten met al zijn gevolgen.

Het was voor mij een ervaring, die mij in staat stelt heden nog eerlijker te zijn, nog duidelijker en zuiverder voor mijzelf te weten, hoe ik moet streven en wat ik in feite ben. Wat is buiten mijn eigen willen, is onbelangrijk. Wat er morgen zal gebeuren als gevolg van hetgeen ik nu doe, is ook onbelangrijk. De vraag blijft steeds weer:

x Doe ik nu alles zo goed en eerlijk als ik kan, in overeenstemming met de Goddelijke wil, zoals ik die meen te erkennen? Ben ik eerlijk t.o.v. mijzelf zonder enig zelfbedrog? Dat is de belangrijke vraag.

x Waar blijft dan de kennis, het bewuste streven?

- Wanneer ik leef volgens de gestelde regels, is heel mijn leven een voortdurend aanvaarden van God in alle dingen, zowel in mij als rond mij. Het is dan logisch, dat het onvolmaakte, dat ik in de wereld rond mij zie een reflex is van mijzelf. Ik erken mijzelf door de wereld rond mij te beschouwen. De fouten, die ik zie in de wereld zijn in feite slechts een erkennen van hetgeen in mij leeft, ofschoon ik het verwerp.

De kennis van het "ken Uzelf" ligt niet in het onderzoeken, maar in het ondergaan. Want elke daad, die ik stel, zal tot mij terug keren als een gevolg. Welk dat gevolg zal zijn en hoe/of/ wanneer het zal komen, kun je meestal nog niet bepalen.

Men wordt steeds intenser en steeds bewuster deel van het Goddelijke. De verschijnselen daarvan zullen zijn, dat ik krachten, die normalerweise in een wereld, of sfeer, niet worden gekend, mee ga verwerken in mijn streven, deel maak van mijn ervaren.

Zelfkennis is niet een zichzelf ontleden tot het laatste toe. Het is eerder een eerlijkheid van werken en streven, die nooit de wereld, of anderen, ziet als een buiten het Ik gelegen werking of toestand, maar steeds het geheel der dingen ziet als een weerkaatsing van het eigen Ik. Een echo, die tevens het antwoord der ruimten is op een kreet om bewustwording, die wij de ruimten hebben ingeslingerd.

Dit is de enige weg, de enige mogelijkheid, die ons het "Ken Uzelf" geheel laat verwerken. Het is m.i. ook de enige mogelijkheid om zo ver te komen, dat wij niet in een bepaalde wereld, of sfeer, menen te leven, maar alle verschijnselen van het leven zien samenvloeden tot een steeds grotere waarheid.

x Mogen wij dan op ons geweten vertrouwen?

- Wat is een geweten? Over het algemeen zal het geweten van de mens voor ongeveer 40% bestaan uit binnen het Ik vastgelegde gebruiken van de wereld, waarin men leeft, plus angsten voor repressailles, bij een niet volgen daarvan uit die wereld voortvloeiende. Voor ongeveer 35% bestaat verder het geweten uit vorming. Scholing, opvoeding, waardoor bepaalde dingen als normaal, andere als ontoelaatbaar worden gezien. Dit wordt bovendien vaak aangevuld door de angsten van geslachten, of - felijkheid. Het roosterende kan een sensitiviteit zijn, die boven het stoffelijke uitstijgt.

In het gunstigste geval is bij de mens dus een vierde van het geweten een zuivere weergave van geestelijke noodzaken. Op ons geweten te vertrouwen zonder meer zal dus nogal eens lastige konsekwenties met zich brengen. Het is de enige maatstaf, aan de hand waarvan de mens goed en kwaad kan onderscheiden..

Wanneer wij dit geweten nu maar nooit gaan gebruiken als een maatstaf voor de waarden van de waarden buiten ons, doch slechts voor onszelf trachten te beantwoorden aan en te streven naar al, wat wij als goed kennen, zullen wij dit geweten een betere inhoud van geestelijke waarden kunnen geven, waarbij de invloeden van omgeving, scholing en erfelijkheid in die volgorde afnemen.

Men kan dus door zijn wijze van leven wel degelijk het geweten - dat alleen een balans tussen Ik en de huidige wereld uitdrukt - veranderen in een weten, dat de eigen verhouding tot God uit gaat drukken.

Nu gaan wij pauzeren.

Goeden avond.

-o-o-o-o-o-o-

Goeden avond, vrienden,

Wij gaan de esoterie vanavond weer verluchten met sprookjes en gelijkenissen.

DE MIERENKONINGIN. Toen de zomer weer begon te komen, was het een grote drukte in de mierenstad. Eerst moesten de verschillende poorten weer worden geopend. De kudden moesten naar buiten worden gedreven, opdat zij wederom de heerlijke sappen af zouden kunnen geven, waaraan men zich als mier soms zo gaarne bezat. Vooral was het een grote drukte bij vele jonge mieren.

Bewust kenden zij de zon nog niet, maar ergens was in hen een vreemde roep, een prikkeling, die heel het lichaam scheen te doortintelen.

Onder deze jonge mieren was er één, die wij misschien wel "Begoocheling" mogen noemen, want in de ogen van haar medeburgers was zij schoon, zeer schoon zelfs.

Wanneer de arbeid stil lag bij het scheiden van het licht, droomde zij, deze begoocheling. Ondanks de ontelbare banden, waardoor zij mede aan volk en stad gebonden was, droomde zij van groene velden, die beneden haar lagen als velden van smaragd; van een zon, die haar kuste met zijn stralen en haar deed voortdragen door zoete wind, ver boven de jungle van gras, waarin de mieren leven moesten.

Sterker werd de opwindung in de stad, alsof er dagen van grote vreugden moesten komen.

Toen Begoocheling, taak en droom vergetende, zichzelf bezag, bemerkte zij het wonder: Haar vleugels groeiden. Doch niet zij alleen was een gevleugelde. Steeds meer burgers, jongeren allen, droomden weg, zelfs wanneer de taak der arbeid riep; steeds meer mieren onderscheidden zich van de werksters door hun vleugels. En allen slopen zij naar de poorten, die door de sterke wachters werden bewaakt. Tot op een dag de wind zo zoel was ende wereld zo vol van belofte der komende zon, dat het siddrend verlangen niet meer bedwongen kon worden, de droom niet meer genoeg was.

In steeds grotere groepen snelden de gevleugelden naar buiten, wachtend zonder te weten waarom. Maar dan kwam de wind en stroelde hen. Zij wierpen zich in de vleugels, het gazig gevecht uitslaande, tot zij als kleine stippen hoog boven de weide door de lucht warrelden.

Boven allen ging Begoocheling de zon tegemoet. Hoog in de lucht, allen buiten één onder zich latende, vierde een jonge mierenkoningin haar bruiloft. Toen wilde zij rusten, maar de wind droeg haar verder, over bossen en velden. Tot de avond kwam en zij, de gazen vleugels gescheurd, neer dwarrelde op een wereld, waarin de zon haast was gestorven en de lucht kil was geworden.

Toen rustte zij lang. Zij begon onderdak te zoeken in een stad. Dra vond zij een pad, dat leidde naar een stad vol mieren van een ander ras, een ander volk.

De hoge wind had de reuk van eigen nest vernield. Niet goed wetende waarom, liet zij zich gevangen nemen door gestrengte wachters en naar binnen voeren, buigend, voorzichtig tastende met de voelers, zich gedragende als een slavin van dit volk, dat zij niet kende.

De wachters namen haar mee langs de voorraadschuren, langs de gangen, die leidden naar de verborgen tuinen van schimmelgewassen, tot de grote en zeer geheime kamer, waar de koningin van dit volk rustte, omringd door haar hofhouding.

Nederig gebaarde zij te dienen, want iets in haar zei, dat dit de enige weg wijze was om haar doel te vinden in het leven. Met kloppende sprieten en tastende poten masseerde zij de koningin en verliet haar niet. Tot de hofhouding een ogenblik de vorstin verliet.

Toen...met wrede kaken, doodde zij de oude koningin. Voortaan leefde zij zelf in deze kamer. Vorstinne, geëerd en gediend door allen. Meer en meer ontwaakten echter in de broedkamers poppen tot mieren van haar eigen ras en werden tot meesters van het volk, waarin de mierenkoningin eens als gast was opgenomen; tot de koningin zag, dat heel haar volk van haar eigen ras was.

Zij droomde niet meer van smaragden velden ruisende wouden, maar van een volk, dat sterk en machtig was: haar volk, haar kinderen. Zo leefde zij, lang volgens de getallen der mieren, tot een vreemdelinge kwam en haar doodde, zoals zij eens had gedood. Zij was wel tevreden te sterven, want ook zij gevoelde, dat haar taak was volbracht.

Zoals in het sprookje bij de mieren, is er ook bij de mensen soms een vreemde droom en een ongekende kracht. Zij leven in steden en dorpen, trekken de wegen na, die gebaad zijn volgens de wetten en volbrengen hun taak.

Soms voelen wij reeds de vreemde prikkel van een andere wereld, de opwindende droom van een vlucht en een andere taak. Terwijl zij gaan door de stenen woestijnen der straten, dromen zij van een wereld vol groen, van verre bergen en een zinderend licht, dat nooit sterft.

Ook voor hen, komt er een dag, dat zij uitvliegen, achter zich latende de beperkingen van het menselijk zijn. Dan verlaten zij de wereld, waartoe zij behoren, gaande in een wereld vol licht. Dan viert de juichende ziele haar bruiloft met de krachten der eeuwigheid.

Nog is het leven niet genoeg. Niet alleen door je boven de aarde te verheffen, kun je één worden met de blauwe luchten en de speelse wind. Niet alleen door de stof te verlaten kun je deel worden van de eeuwigheid, die het heelal omvaamt.

Weer zul je neer moeten dalen. Juist zij, die 't hoogste stijgen, zullen neerdalen en, vaak schijnbaar wreed, leven om anderen hun licht, hun krachten te geven. Onderrichten zullen zij misschien, of dienen in nederigheid.

Niemand weet voor de vlucht reeds, welk doel het lot hem beschooren heeft. Maar wanneer je je taak volbrengt, wanneer je het licht achter kunt laten aan anderen, zodat zij als jij worden tot kinderen des lichts, vraag je niet meer.

De wereld lijkt het misschien wreed, wanneer zo iemand heen gaat in geweld en tranen. Maar dan eerst sterft hij werkelijk voor de stof, niet meer gebonden aan de beperkingen van een lichaam en een kleine wereld, of een zware taak.

Niet meer vlieg je op tere vleugels een ogenblik boven je eigen wereld, om toch weer te moeten keren tot de wereld, die je kent. Dan draagt het licht zelf je opwaarts. Dan snel je door de kosmos tot het einddoel, als een zonnestraal, die keert tot zijn bron.

Vreugdig reinigingsvuur van Scheppers wil en liefde omringt je, tot al, wat aan vorm en beperkingen herinnert is vertoerd en je slechts blijft de eenheid met het licht en een weten omtrent volbrachte taak.

Ik heb getracht U te vertellen, dat wij misschien zullen moeten leven op meerdere werelden in de stof, voor wij vrij zijn om verder te gaan. Ieder heeft zijn taak. Deze te volbrengen is niet slechts een plicht, maar een noodzaak. Eerst wanneer zij volbracht is, kun je verder gaan. Zonder het volbrengen heeft het leven geen zin en wordt het bestaan tot een marteling.

Moeilijk is het echter te erkennen, welke taak; te weten, wat de zin is van je leven. Want wij kunnen niet als de mier de drang van binnen aanvaarden zonder vragen.

Wij menen belangrijk te zijn en beseffen niet, wat belangrijk is in de kosmos. Het beste wordt dit wel weergegeven in het verhaal van: **NAYO**, die in de polynesische archipel leefde. Des avond bij de vuren wordt het sprookje daar nu nog wel verteld. Het is uitgegroeid tot een epos, vol geesten, vol heldendaden. Het ware verhaal is zo:

Toen de kleine Nayo zijn vader zag sterven, snelde hij op hem toe en vroeg zijn zegen, zoals het gebruikelijk is. Want door die zegen zouden de geesten der voorvaderen voortaan ook in hem kunnen wonen en hem zo smaken tot het onbetwiste hoofd van het gezin, de man, die aansprakelijk is voor heel het geslacht.

Terwijl nu de dood zijn vleugelen reeds openvouwde om de ziel van de vader omhoog te dragen, zocht diens geest nog eenmaal de weg terug tot de stof. Hij zeggende zijn zoon en sprak:

"Er is een taak, die ik niet heb afgemaakt. Volbreng die, zij is zeer belangrijk. Beloof mij, dat je het zult volbrengen. Ga....." Maar de dood wickte weg, de vader kon zijn zin niet voleinden.

Daar stond nu Nayo, klein, tenger, schrandere en schoon. Hij zag neer op de dode en vroeg zich af: "Wat zal die taak wel zijn? Ik heb mijn belofte gegeven. Maar welke taak?" Toen moende hij, dat zijn vader verlangde, dat er grootheid zou zijn in het geslacht, opdat het zou regeren over het eiland en machtig zijn boven alle anderen. Daarom leerde hij in het geheim het gebruik der wapens, zwom in de zee, waar niemand hem kon zien, tot hij sneller was dan alle anderen.

Wanneer de uitleggers over de zeeën voeren, dan ging hij verder, bracht meer vis, was moediger dan een van zijn gezellen. Zo werd hij hoofd van het dorp, huwde en bracht heel het eiland onder zijn gezag.

"Nu heb ik mijn belofte vervuld", sprak hij. Maar de geest van de vader keerde weer tot hem in de nachten en sprak: "Niet volbracht is de taak". Meer zeide hij niet.

Nayo meende, dat de taak zeker het vergaren van wijsheid was, opdat komende geslachten gelukkig en welvarend zouden zijn. Toen een kopraschoner het eiland bezocht, voer hij mee met de trader, bezocht vreemde landen en leerde wetenschap der blanken kennen. Vaardig in vele dingen, in staat te genezen, keerde hij terug tot het eiland en sprak: "De taak is volbracht".

Nauw rustte hij de eerste nacht in de oude hut, of de geest van zijn vader verscheen hem en sprak: "De taak is nog niet volbracht". Nayo streefde voort. Hij werd machtig in het regeren van geesten en het maken van fetissen, de grootste magiër van zijn volk. Maar de geest van zijn vader gehoorzaamde zijn bevel niet. Slechts toen hij meende, dat de taak volbracht was, verscheen hij en sprak: "...nog niet".

Nayo werd de sterkste en machtigste, de meest wijze. Maar de geest sprak slechts: "Nog niet, mijn zoon. De taak is nog niet volbracht".

Eens echter, werkende aan zijn hut, verwijderde de oude Nayo enkele bomen. Onder een van hen vond hij een steen, gegrift met magische tekens. Hij groef haar uit, menende dit wel te kunnen gebruiken. In een holte onder de steen vond hij een stuk hout, vermolmd, ruw besneden, vreemd, vervormd en waardeloos in zijn ogen.

Niet wetende, wat er mee te doen, wierp hij het op het vuur, dat dreigde uit te gaan.

Die nacht verscheen hem de geest van zijn vader. Deze glimlachte en zeggende zijn zoon, zeggende: "Nu is de taak volbracht". Maar in Nayo was bitterheid, want hij vroeg zich af: "was het nodig mijn hele leven te werken en te streven zonder rust voor dit: dit simpele. Mijn vader had mij dit moeten zeggen". De bitterheid brak zijn hart.

Een laatste keer zeilde Nayo's uitlogger de zee op, zeil en stuur vastgezet, gaande in de richting vande ondergaande zon. Doch Nayo's geest ontmoette zijn vader. Toornig sprak hij: "Gij, meester van mijn geslacht, waarom hebt gij mij mijn leven met het onbelangrijke bezwaard, zodat ik de wereld overzwierf, niet wetende van Uw bespottelijke en onbelangrijke taak. Want wat kan de ziel van een mens bezwaren als een vermolmd stuk hout onder een steen. Uw dwaasheid heeft mij veel gekost!"

De vader antwoordde hem: Onbelangrijk voor U, maar toch belangrijk. Toen de priesters van Taïvo nog offerden, dronk dit kleine stuk hout het bloed der slachtoffers, Vloek en wraak van vele geesten was daaraan gebonden. Machtig moest gij worden en wijs om het te kunnen vernietigen. Te lang aarzeld<sup>ik</sup> in de volvoering van deze, mijn plicht, omdat ik wist, dat slechts zij, wier wijsheid groot en wier moed onmetelijk is, dit kon volbrengen. Onbelangrijk hout, doch brak het U niet het hart? Doch het vuur reinigde het bloed. Het eiland is vrij van de wraak der demonen, wanneer eens de stalen vogels door de lucht zullen vliegen, spuwende vuur, vernietigende de vreugde op vele eilanden. Doch onberoerd zal Nayo's volk zijn en beschermd mijn geslacht. In de zang van de vrouwen en de vreugde der vissers, die huiswaarts keren in de avond, zal iets van de vreugde bewaren, die de wereld bevrijden kan na de dagen der duisternis.

Vergeef mij, mijn zoon, dat de taak U te onbelangrijk was." Maar Nayo erkende nederig: "Onrechtvaardig heb ik aangeklaagd. Sterk was ik niet noch wijs. Slechts door Uw krachten heb ik volbracht".

Het antwoord was: "Wijs zijt gij en dapper. Doch onwetend moest gij volbrengen, waar gij anders, als ik, te lang geaarzeld zoudt hebben". Wanneer de zon ondergaat over de eilanden, dan ziet men soms bij Taïvo een wolk, als een uitlogger gevormd, drijven naar de nacht. Dan zegt het

volk, dat Nayo en zijn vader de vrede verzekeren van hun geslacht.....

Een verhaal. Zoals het Nayo vergaat, zo gaat het ook ons soms in het leven. Wij leven in een wereld, of sfeer, en voelen, dat ons een taak wordt opgelegd. Soms komt zij uit de geest, soms van elders. Zelden weten wij zelf precies, wat er van ons wordt verwacht. Wij kennen het doel van ons leven misschien niet, maar koortsachtig zoeken wij naar vrede van de vraag, die in ons woont.

Wij zoeken altijd in het grote, zoeken naarmacht en rijkdom, of geestelijke wijsheid boven alles.

Wanneer wij uit de geest later zien, wat belangrijk was in ons bestaan, dan blijkt vaak, dat zij in ons begrip te klein was, zodat wij streefden zonder reden of begrip. Vaak zijn wij nog te klein om te begrijpen, hoe belangrijk soms het schijnbaar onbelangrijkste kan zijn.

Het werkelijke leven is toch, is de Schepping opgebouwd uit vele kleine feiten, zoals een strand wordt gevormd door vele korrels zand. Eens schijnbaar en onbelangrijk feit kan een kracht voor eeuwigheid betonen voor U of anderen.

Vaak is hetgeen gij belangrijk en groot acht, niet meer dan een zucht van tijd, die in het niet vergaat, een bleke schim van gedachten, die ondergaat, zodra het licht der werkelijkheid rijst.

Laat ons niet dwaas denken: het grote is ons als taak niet gegeven. Het kleine is het, dat ons behoort. Het grote is de taak van de lichtende kracht en de medeschepende geesten, die als aartsengelen regeren over grote delen van de kosmos.

Onze taak is het kleine. Laat ons dan trachten te dienen in het kleine, opdat wij eens een begrip van het grote kunnen verwerven. Niets doodt meer in ons dan onbegrip, dat de wijsheid voorbij gaat.

DE WIJZE MULLAH, die leefde in de nabijheid van de gezegende stad Medina. Hij kende alle wetten en alle commentaren op het heilige boek, de koran. Velen kwamen tot hem om raad. Hij raadde volgens zijn eigen belang en meende goed en wijs te zijn. Tot Asraël kwam en hem aanzegde zich op een afscheid van het leven voor te bereiden.

De mullah was teleurgesteld: "Asraël, waarom zijt gij hier alleen, als bij de minsten? Ben ik dan geen stoet van engelen waardig?"

Asraël glimlachte droevig: "Tussen Uw wereld en het paradijs ligt het scherpe zwaard des oordeels over de afgrond van dschehenna. Indien gij ongedeerd hierover weg kun schrijden, zullen alle krachten des lichts U jubelend begroeten. Dat is een zware taak, mullah, want in 't zwaard ligt de waarheid verborgen".

De mullah mompelde de fatihah de eerste sure en glimlachte ook vol trots: "Rechtvaardig als ik ben, zal ik over het ledige weg kunnen schrijden, wanneer het nodig is. Want de krachten der hel kunnen de rechtvaardige niet beroeren".

Toen hij uitschreed, gaande over het scherp van het zwaard als een weg, steeg eenschijn op uit de blakerende afgrond, zeggende: "Gij zijt schuld aan mijn kwelling, mullah. Keer tot de smarten, die gij mij gegeven hebt".

De wijze wankelde, want hij herkende het kind van zijn zuster, dat hij terwille van bezit van zich had gestoten, doch hij viel niet.

Verder gingen zijn voeten over de smalle weg. Het leek hem, dat het zwaard oneindig lang geworden was.

Meerdere schimmen rezen op: "Mullah, gij heb recht gesproken, doch de liefde voor de mens hebt gij vergeten. Ik stierf in haat, toen gij mij de bastinado liet geven.....Mullah, gij deed mij scheiden, zodat ik in wanhoop mijn leven verwierp. Uw plaats is bij ons, mullah..... Mullah, kom.....".

Weer wankelde de mullah. Weer prevelde hij de fatihah.

Als zwarte roofvogels omzwermden hem de zielen, zoekende hem mee te sleuren naar het duister. Het zwaard s heen hem in de voeten te nsijden, tot op het been.

Monende te vallen, riep hij luid: "Onrechtvaardig ben ik geweest en zonder liefde. Moge mij dit vergeven worden door de liefde van de Schepper. Ik stel mij in handen van Zijn gerechtigheid".

Opeens was het zwaard kort. Nog één schrede slechts scheidde hem van het paradijs.

"Leer mij, Gij Almachtige, de liefde, die rechtvaardig is", zo stamelde de mullah. En ziet....daar, waar het zwaard der gerechtigheid eeuwigheid en wereld scheidt, stonden de lichtende scharen en voerden hem binnen in het paradijs.

Hij bedekte het gelaat. want hij gevoelde, dat deze eer hem niet toekwam. Tot de zevende hemel voerden zij hem, vóór de troon van de Schepper aller dingen.

De mullah sprak: "Heer, ik ben U niet waardig". Doch het antwoord klonk als een bazuin: "In het begrip van Uw eigen onwaardigheid zijt gij deze hemelen waardig geworden!"

Dit verhaal heeft ons ook iets te leren. Verheffen ook wij ons soms niet op onze wereld, op ons geloof, op onze gaven? Ook wij menen daaraan vaak het recht te ontleenen binnen onze kleine gemeenschap te heersen. Maar onbewust stoten wij soms iemand van ons. Onbewust falen wij soms, wanneer onze blik vertroebeld is door eigen verlangens, of noden.

Misschien menen wij ook wel, zonder meer in te kunnen gaan in een wereld vol jubelende geesten. Maar vergeten wij dan niet één ding?

Als het zwaard der gerechtigheid ligt voor ons de donkere gang de herinnering, waarin ons leven herontstaat en wij de reden vinden van ons leven, maar ook de pijn, die wij anderen gaven, wordt geopenbaard. Dan oordeel je jezelf.

Misschien zult ook gij dan moeten smeken om genade, waar gij nu meent Uw recht te kunnen eisen. Soms is de weg moeizaam. Maar indien wij begrijpen, hoe wij gebonden zijn met de Goddelijke kracht en de Goddelijke liefde, gaat het ons als de betoverende wezens uit de sprookjeswereld:

Zijn licht kust ons en ziet, wij, padden, of slangen door eigen daad en beleven, staan op, prins en prinsessen des lichts. Niet recht en wijsheid zijn in ons belangrijk. De liefde voor het levende, het aanvaarden zonder oordeel, strevende zonder eigen baat zijn het, die ons het ware leven kunnen geven.

Dáár ligt voor de ons de werkelijke vrijheid. Niemand weet op aarde werkelijk, wat vrijheid betekent, maar jaagt het waanbeeld na, wat hij zich daarvan heeft gevormd.

Een verhaal uit Indië illustreert dit wel duidelijk:

DE WIJSGEER. Toen overal op de groene eilanden de roep weerklonk om vrijheid, vroeg men een wijsgeer: "Gij heilige, die de geheimen der geesten kent, ga ons voor op de weg naar de vrijheid!"

"Wat wilt gij dan? Vrijheid? Die kan ik U niet geven door U voor te gaan".

De wijze zette zich onder de waringing om te wachten op andere ouden, die evenzeer wijs waren.

De dagen gingen verder. Rampokkers en terreur teisterden het land. Toen kwamen de mannen wederom en vroegen de wijze: "Waar, heer, is onze vrijheid gebleven?"

"Zal ik U voorgaan in de strijd om de vrede?"

"Ja, heer, ga ons voor".

"Zet U dan naast mij", maar de mannen gingen heen, want zij vreesden, dat benden zouden komen en hun het laatste bezit ontnemen.

Zij bleven weg, toen de blanda's een aanval deden. De tijd ging verder. Het land heette vrij te zijn. Leraren kwamen in de dorpen om te leraren en de vrijheid te verkondigen.

De nood bleef en het land werd arm. Niet meer schitterde het zilver, waaruit men feesten geeft en sieraad maakt. Geen leningen meer, zelfs niet tegen de zwaarste rente.

Toen zeide men, dat er vrijheid was. Vele mannen stierven, doch zij, die bleven, kwamen tot de wijze, zetten zich naast hem en smeekten:

"Ga gij ons voor naar de vrede, geef ons ware vrijheid".

Doch de wijze sprak: "Vrijheid is zien zonder begeren, leren zonder trots te worden, jezelf beheersen, verwerven voor jezelf, niet vragen aan anderen, doch geven. In deze dingen vindt men de vrede, die in het hart woont; de vrede, waardoor je als mens vrij bent".

Misschien, dat deze wijsheid eens door de mensen, die wonen op de groene eilanden, begrepen zal worden. Misschien zal eens achter de vestingen der vloedwouden deze waarheid doordringen en zal er weer vrede zijn op de velden, vrede uiteindelijk ook in de steden.

Maar of de mens nu vindt op aarde, of niet, allen, die zoeken naar bewustwording en vrijheid zullen deze weg eens gaan. Want dit is de enige weg, die tot vrede en ware vrijheid kan leiden.

Vrij is slechts hij, die de lessen van het leven aanvaardt, aanvaardt, wat het leven leert. Slechts zij echter, die uit zichzelf streven, zullen in hun streven geholpen worden.

Slechts, wie het licht in zich draagt, kan gaan tot de lichtende sferen. Slechts degene, die vrede in zich kent, zal ook vrijheid kunnen kennen. Laat ons daarom onze angsten terzijde stellen en ons begeren beheersen.

Laat ons streven, naar wat wij als licht kennende, niet vragende naar eigen of andere werelden, doch zoekende te beantwoorden aan hetgene wij in ons dragen en kennen als geloof. Laat ons treden voor God, Die in ons woont, want daar ligt de vrijheid, ons erfdeel. Kennen wij de vrijheid, dan zijn wij heersers van de kosmos.

Dan ligt heel de kosmos voor ons open, zoals zij eens was voor de ziel van een kind.

ER WAS EENS een kind, dat ziek was. Steeds verder vrat de ziekte aan het kleine leven en de moeder treurde zeer, want zij wist, dat haar kind moest sterven.

Het kind, dromende reeds van vrije velden en sterren zonder tal, voelde haar smart en keerde terug om te troosten. Maar de moeder wilde de troost niet aanvaarden.

Toen zocht de kleine ziel, het leven reeds moe, naar een weg, om toch iets van schoonheid te geven. Iets, dat moeders bittere tranen zou kunnen drogen.

Nu kon het zich niets anders voorstellen als de wijde hemel vol sterren. Voorzichtig steeg de kleine ziel omhoog, tot daar, waar sterren bloeien als bloemen op een blauw veld.

Het kind speelde daar met de lichten, juichende, werpende met de grote ballen van vuur, die voor de kinderziel slechts kleine punten van glans schenen.

Twee sterrenbloemen plukte het kind en keerde terug naar de aarde, om de moeder te spreken over de schoonheid van de hemel. Doch de moeder weende.

Zij meende, dat de koorts sprak en niet het kind. Toen zij zich zorgzaam over het bedje boog, opende het kind de hand en zie: in de kleine hand lagen twee stukjes schitterend kristal.

Met een zucht vloed het kind naar een ware wereld om te spelen met de krachten der kosmos. De moeder bewaarde de kristallen, niet begrijpende, wat zij waren. Maar zij waren haar dierbaar als de laatste

gave van haar kind.

Zij was oud, heel oud, vóór zij de kristallen zonder tranen kon aanschouwen. Toen echter zag zij daarin de nachthemel met al zijn sterren. Zij begreep toen, dat het kind waarheid had gesproken, omdat een ziel, die voor zich niets vraagt, zelfs sterren vande hemel plukken kan.

Zo werden haar twee kleine kristallen een belofte voor de komende dagen, als de dood ook haar zou benaderen. Maar niet begreep zij: de Almacht, die geborgen is in de reine liefde van een zuivere ziel.

De ziel, die werkelijk onzelfzuchtig bemint, kan zelfs dringen tot in het licht, waarin de tronen der grootste krachten staan.

Soms zijn er zulke ziden op deze wereld, dan plukken zij de glans van licht en dragen haar als een gedachte naar Uw wereld. Slaven mis - schien zelf van de stof, maar onsterfelijk door de liefde en dienst - baarheid, waarmede zij het leven niet als een taak, maar als een gave aanvaarden.

In de esoterie is dan ook de onbaatzuchtige liefde een van de meest belangrijke punten van alle leer en begrip. Wanneer wij werkelijk liefhebben, zonder voor onszelf te begeren, of te vragen, zonder te willen heersen, of rechten te vergen, gevende zonder voorbehoud, staat de schatkamer van het Al voor ons open.

Daaruit kunnen wij dan schenken de kostbaarheden, welker waarde men thans misschien nog niet zal beseffen. Maar die voor hen, die zo aanvaarden, eens een licht zullen zijn, een weg.

Al, wat in deze liefde wordt bevat, wordt hierdoor reeds geleid, tot in de grote liefde, die alle dingen omvat. En die alle leven tot voleinding brengt.

Dat is de voleinding van het weten, Want alle weten op de wereld is niet in staat ook slechts het kleinste deel van de kosmische liefde te omschrijven.

Het is daarin, dat wij onze vrijheid kunnen vinden. Het is hierin, dat de ware zin des levens aan allen wordt geopenbaard.

Het wordt tijd voor mij het woord over te geven. Toch wil ik U eerst nog een verzoek doen.

Denk er niet alleen aan als verhaaltjes, wanneer U deze gelijkenissen herleest. Tracht te begrijpen, dat zij slechts een beeld zijn van werkelijke dingen, die in U en voor U geschieden. Zie ze als symbolen van Uw eigen leven. Ook deze symbolen kunnen U de weg tonen tot waar geluk, tot vrijheid en vrede, ja, meer nog.

Indien gij de zin verstaat en de les verwerkelijk in Uw leven, voeren zij U buiten de grenzen van de begoocheling, tot het begrip der kosmische werkelijkheid.

Goeden avond.